

Besluit bezoldigd partijvoorzitter - Bijlage 2

Betreft: Uitwerking en inrichting bezoldigd voorzitter D66
Van: Commissie 'governance' waarvan de leden zijn: Gerard Schouw (voorzitter), Ingrid van Engelshoven, Benito Walker, Roel Masselink
Datum: 6 maart 2023

Inleiding

Op 18 juni 2022 is door het landelijk congres van D66 de motie AOM115.06 aangenomen. De motie roept op om met een uitgewerkt voorstel te komen voor een (deels) bezoldigd voorzitter. Het landelijk bestuur van D66 heeft daarbij aangegeven dat de motie in lijn is met de wens om de Governance van D66 verder door te ontwikkelen.

Voor de uitwerking en inrichting van het voorstel heeft het landelijk bestuur de commissie 'governance' ingesteld en gevraagd om met een uitwerking te komen van deze congresuitspraak. De commissie heeft daartoe de ervaringen en inrichting van andere partijen bestudeerd, gesprekken gevoerd en de uitwerking fiscaal en juridisch getoetst.

De commissie is van mening dat met het voorliggende voorstel recht wordt gedaan aan de aangenomen motie en daarmee ook aan een zwaarwegende congresuitspraak.

Onze commissie is sterk voorstander van het adagium: hou het simpel, overzichtelijk en begrijpelijk. Met ons voorstel geven we handvatten voor de formele inrichting van de governance voor een bezoldigd voorzitter en behouden we voldoende flexibiliteit voor maatwerk. We moeten ons immers realiseren dat D66 geen ervaring heeft met een bezoldigd voorzitter. Er zal daarom ruimte moeten zijn om ervaring op te doen en daarvan te leren. Vandaar dat een aantal van onze keuzes praktisch en pragmatisch zijn ingegeven.

Tot slot van deze inleiding geeft de commissie aan het congres mee met voortvarendheid de bezoldigd voorzitter te kiezen. Immers, de tijdsperiode tussen de congresuitspraak en het aanstaande mei congres is al bijna 12 maanden daar nog eens maanden aan toevoegen is onnodig. Bovendien komen er in 2024 belangrijke verkiezingen aan, die voor het Europees Parlement. Het heeft onze voorkeur dat een nieuwe partijvoorzitter daarbij een stevige rol kan hebben. De voorgestelde aanpak is er dan ook op gericht om deze voorzitter medio oktober 2023 in startpositie te brengen.

In dit voorstel komen de volgende onderdelen aan de orde:

1. Het waarom van een bezoldigd voorzitter
2. De taken en verantwoordelijkheden
3. De tijdsbesteding, passende vergoeding en begroting
4. De relatie met andere bestuursleden
5. De relatie met de werkorganisatie, het landelijk bureau
6. De inbedding vanuit werkgeversrol
7. De profielschets van de voorzitter
8. Stappen om te komen tot realisatie
9. Bijlage

(1) Het waarom van een bezoldigd voorzitter

Op 18 juni 2022 heeft het D66-congres de eerdergenoemde motie aangenomen waarin het landelijk bestuur wordt gevraagd een voorstel aan het congres voor te leggen waarin de functie van landelijk voorzitter een deels of volledige bezoldigde functie wordt.

Overwegingen bij de indieners van de motie waren, o.a.:

- Het voorzitterschap van de tweede partij van Nederland kost tijd
- Zeker als regeringspartij
- Een partij met 30.000 leden neemt veel tijd in beslag. Dat is moeilijk verenigbaar met een andere fulltime functie
- De functie van D66 voorzitter vereist een 24/7 beschikbaarheid, zowel in bereikbaarheid als in aandacht
- Dat de partij eronder lijdt wanneer de landelijk voorzitter niet de tijd kan geven die de partij verdient.

Daarbij is meer focus, professionaliteit en aandacht voor de toekomstige verenigingsstrategie nodig. Tegenover die professionele inzet dient een dito bezoldiging te bestaan, zodat het voorzitterschap ook voor eenieder, die zich kwalificeert, bereikbaar blijft.

Aan deze duidelijke overwegingen wil de commissie er nog twee toevoegen.

D66 succesvol op weg naar 60 jaar

De vereniging D66 bestaat in 2026 60 jaar. De partij heeft zich stevig gevestigd in het politieke landschap en is een machtsfactor van betekenis. Tegelijkertijd liggen er grote opgaven voor de vereniging: hoe worden we meer divers en inclusiever? Hoe verhouden we ons tot mensen en groepen die anders dan via het lidmaatschap met ons verbonden willen zijn? Hoe kunnen we een leidende rol vervullen in het maatschappelijk debat? Hoe werven we voldoende talent, hoe scholen we nieuwe en ervaren mensen?

Van de voorzitter mag worden verwacht dat deze voorop gaat in het vinden van succesvolle antwoorden op deze vragen. Op het uitzetten en uitdragen van een wervende verenigingskoers. Zowel binnen de partij als daarbuiten. Dat vereist een voorzitter, een ambassadeur van onze vereniging, die enerzijds weet wat er

onder de leden leeft, maar ook veel op pad gaat om mensen te enthousiasmeren en de partij op koers te houden.

Daarnaast moet de voorzitter in nauw overleg staan met de politieke leiding. De politieke leiding is er voor aantrekkelijke dagelijkse politiek, de voorzitter voor de bloei van de vereniging. Dat hiertussen een wisselwerking is hoeft geen nader betoog. Maar ook dat vraagt om een continue beschikbaarheid van een voorzitter. Daarbij heeft de voorzitter ook een belangrijke rol bij het uitwerken van de lange termijn politieke koers en het bewaken van het D66 gedachtengoed en de zorgvuldige omgang met het verkiezingsprogramma en andere uitspraken van het congres. Om die rol goed te vervullen is het wenselijk dat de voorzitter voortdurend in contact staat met onder andere de fracties in de TK, EK en het EP.

Sterke regio's zijn cruciaal

De regio en de grote afdelingen zijn belangrijk binnen de vereniging. Het zijn de scharnierpunten waar de partij op draait. Goed werkende regio's en afdelingen zijn cruciaal om leden te binden en te boeien en om nieuwe leden te werven. Goedwerkende regio's en afdelingen zijn belangrijk om energie, elan, nieuwe ideeën, campagnes en D66'ers te binden. Bovendien helpt het om issues vroegtijdig te signaleren en op te lossen. Het is dan ook logisch dat de bezoldigd voorzitter meer tijd zal investeren in de samenwerking met de regio's. Weten wat er speelt, weten wie de spelers zijn.

(2) De taken en verantwoordelijkheden

Op basis van het voorgaande volgen logischerwijs de taken en verantwoordelijkheden van een bezoldigd voorzitter. Op hoofdlijnen zijn deze:

- Geëngageerd en effectief voorzitter van het landelijk bestuur
 - Creëren van vertrouwen, ruimte en een team
 - Besluiten durven te nemen en te handelen
- Bevorderen van de samenwerking als team, bewaken van de rol van het bestuur en die van individuele bestuursleden
- Ontwikkelen, bewaken en uitdragen van visie op de vereniging
- Het zorgdragen voor het ontwikkelen van een aansprekende lange termijn politieke agenda voor D66
- Het debat hierover intern en extern organiseren
- Sterk en zichtbaar in- en extern boegbeeld van de vereniging D66
- Zichtbaar en bereikbaar voor regio's en zowel de grote als kleine afdelingen,
- Zichtbaar en bereikbaar voor media als het gaat over verenigingszaken
- Het vertegenwoordigen van de vereniging bij bewindslieden en fracties in TK, EK en EP
- Voeren van voortgangsgesprekken
- Bestuurlijke opdrachtverlening Landelijk Bureau
- Geen lid MT, de voorzitter is bestuurder en geen directeur of manager
- Het opstellen en bewaken van de jaarlijkse managementletter op basis waarin de opdracht voor en afspraken met de directeur van het LB worden vastgelegd

- Het bevorderen van een partij waarin we leden en andere betrokkenen zich veilig voelen en waar integer en verantwoord handelen voorop staat
- Heeft een proactieve en handelende rol bij het voorkomen van integriteitsvraagstukken
- Borgt een toegankelijke, veilige infrastructuur waarin integriteitsvraagstukken zorgvuldig en met oog voor alle betrokken belangen en posities behandeld worden
- Talentontwikkeling binnen de vereniging
- Lijstadviescommissies TK, EK, EP
- Het vertegenwoordigen van de vereniging bij andere politieke partijen

(3) De tijdsbesteding, passende vergoeding en begroting

Gelet op de omvang van het takenpakket, het aantal leden en gremia in de partij en de wens van het congres tot focus adviseren wij om van het bezoldigd voorzitterschap formeel voor 32-36 uur per week in te richten. Voor 4 of 5 dagen per week, afhankelijk van de wensen, thuissituatie van de nieuwe voorzitter. Wij zijn tot de overtuiging gekomen dat een voorzitter voor 3 dagen per week of minder niet dat verschil gaat maken wat de aangenomen motie beoogd. Daarbij komt dat er onnodig veel spanning komt tussen de gepercipieerde beschikbaarheid, 24/7, en de werkelijke beschikbaarheid, 2 á 3 dagen.

Wij stellen het congres dan ook voor om met hiermee ervaring op te doen.

De commissie is van mening dat de basis voor een passende vergoeding goed vergelijkbaar is met de schadeloosstelling van een lid van de Tweede Kamer. De schadeloosstelling van Tweede Kamerleden bedraagt sinds 1 januari 2023 8.889,89 euro bruto per maand. Daarnaast krijgen Tweede Kamerleden 8 procent vakantiegeld en een eindejaarsuitkering van 8,3 procent conform de regeling voor rijksambtenaren. In totaal komt dat neer op ongeveer 124 duizend euro per jaar.

In de begroting voor 2023 is al reeds voorzien in een post bezoldigd voorzitter. De voorzitter wordt binnen D66 telkens voor een periode van 3 jaar gekozen. Ons voorstel is om dit ook te doen voor een bezoldigd voorzitter. Binnen de begroting voor de eerstvolgende 3 jaar zal voor een bezoldigd voorzitter door het bestuur ook financiële ruimte moeten worden vrijgemaakt.

(4) De relatie met andere bestuursleden

Als de voorzitter van het bestuur bezoldigd is en meer tijd beschikbaar heeft voor bestuurstaken dan is het raadzaam om ook de rollen van de andere bestuursleden te bezien. Daarbij heeft onze commissie een aantal overwegingen.

Het bestuur heeft een regierol

De eerste is dat het bestuur van D66 namens de ALV de partij bestuurt, letterlijk. Dat betekent regie neemt bij tal van vraagstukken en daarbij knopen doorhakt. Het bestuur moet ervoor waken niet op de stoel van de uitvoerders, de werkorganisatie, te gaan zitten. De voorzitter is verantwoordelijk voor het

agenderen van discussies en voorstellen waardoor het bestuur haar bestuurlijke regierol kan nemen. Bij voorkeur op hoofdlijnen, strategisch en gericht op lange termijn.

Bezoldiging overige bestuursleden

Een tweede overweging heeft te maken met de bezoldiging van de andere bestuursleden. In de huidige situatie ontvangen alle bestuursleden een maandelijkse onkostenvergoeding, maar moeten deze ook een betaalde aanstelling krijgen? We werpen de vraag op, maar geven na ampele overweging ook direct ons antwoord. Het lijkt ons nu niet opportuun om dit te doen. Immers, de aangenomen motie vraagt hier niet om en bovendien bij welke portefeuillehouder en welke omvang trek je de grens? Nog even afgezien van een olopemd financieel beslag op de begroting. Ons voorstel is om het sec te laten bij een bezoldigd voorzitter. Hier ervaring mee op te doen, te evalueren en te leren.

Ontlasten bestuursleden

Op basis van de inventarisatie van de taken en verantwoordelijkheden van een bezoldigd voorzitter ligt het in de rede om het takenpakketten van in elk geval twee bestuursleden, die met de portefeuilles verenigingszaken en de (politiek) secretaris te herijken. In ons beeld over de bezoldigd voorzitter verschuift een deel van de taken in de richting van de voorzitter. Dat betekent een ontlasting van de werkzaamheden van sommige bestuursleden. Ons advies is om na het aantreden van de bezoldigd voorzitter het aan het bestuur is om hierover met elkaar afspraken te maken.

Informatievoorziening vanuit voorzitter

Op basis van de eerder genoemde gesprekken benoemen we een belangrijk aandachtspunt tussen de voorzitter en overige bestuursleden. Dit is de informatiepositie van de voorzitter en daaraan gekoppeld de *checks and balances* binnen het bestuur. Een bezoldigd voorzitter heeft meer tijd en dus meer informatie dan de andere bestuursleden. Maar dat hoeft een succesvolle samenwerking niet in de weg te staan. Integendeel. Een voorzitter met een open en transparante bestuursstijl zal juist stimuleren dat alle beschikbare informatie wordt gedeeld in het bestuur en er alles aan doen om alle leden van het bestuur volwaardig te laten participeren in discussies en besluitvorming. De andere bestuursleden kunnen de voorzitter hierop aanspreken.

Wij geven een nieuwe bezoldigd voorzitter mee om na ongeveer drie maanden met bestuur en organisatie indrukken, aanpakken en prioriteiten te delen. Bespreekpunten daarbij zijn onder andere een mogelijke herijking van de portefeuilles, de werkwijze van het bestuur t.o.v. de werkorganisatie en de vereniging rekening houdend met de duidelijke gescheiden verantwoordelijkheden tussen bestuur en vereniging enerzijds en bestuur en directie/uitvoering anderzijds.

(5) De relatie met de werkorganisatie, het landelijk bureau

Voor een effectieve wisselwerking tussen een bezoldigd voorzitterschap op de relatie met het bureau, is het vooral van belang om heldere afspraken te hebben binnen de governance. Dit wil zeggen, waar zijn de taken belegd, wie is waarvoor verantwoordelijk en wie legt waarvoor aan wie verantwoording af. Daarbij moeten we ons realiseren dat de landelijke werkorganisatie ook ondersteuning levert voor de regio's en dat dit – het bezoldigd voorzitterschap verandert dit niet overigens – een belangrijk aandachtspunt is in de afstemming tussen rol van het landelijk bestuur in relatie tot de regio's. Onze commissie adviseert om hierover – bijvoorbeeld in een jaarlijkse managementletter tussen bestuur en organisatie afspraken te maken.

In ons voorstel is de bezoldigd voorzitter geen lid van het managementteam van de organisatie. Het management van de organisatie is belegd bij de directeur. De voorzitter heeft uiteraard wel op regelmatige basis overleg met het management van de organisatie.

Het is onverstandig om de complete governance van de partijorganisatie 'overhoop' te halen. Dat zou vooral een succesvol recept zijn voor een lange periode onzekerheid en naar binnen kijken. In de kern gaat er één aspect veranderen, de partijvoorzitter krijgt meer tijd om de partij te runnen en krijgt hiervoor betaald. En die voorzitter moet niet op de stoel van de directeur van het landelijk bureau gaan zitten, en omgekeerd. Rolvastheid van alle betrokkenen (voorzitter, overige LB-leden, landelijk directeur en regio- en afdelingsbestuursleden) is van groot belang.

Het gegeven dat een partij voorzitter meer tijd aan de vereniging kan besteden heeft geen majeure organisatorische gevolgen voor de relatie met het bureau of het bestuur. Wel zal de wisselwerking en samenwerking intensiveren, daar plukt de partij én organisatie de vruchten van.

(6) De inbedding vanuit werkgeversrol

De voorzitter komt in dienst van de vereniging. Van belang hierbij zijn de wettelijke regels en mogelijkheden voor arbeidsovereenkomsten met bestuurders van rechtspersonen. Dit ziet onder meer op het aantal tijdelijke arbeidsovereenkomsten en de duur daarvan, maar ook op het einde van de arbeidsovereenkomst als er aan het voorzitterschap een einde komt.

Er komt een werkgeverscommissie die als verlengstuk van de leden de arbeidsovereenkomst met de voorzitter tekent. Naast de arbeidsovereenkomst – waarin ook afspraken met betrekking tot de specifieke positie van het zijn van gekozen bestuurder van een rechtspersoon zijn vastgelegd – is de bestaande arbeidsvoorwaardenregeling van de bestaande D66 organisatie van toepassing. In het geval van ziekte en andere onvoorziene situaties speelt de werkgeverscommissie ook namens de leden een rol. De werkgeverscommissie bestaat uit de vice-voorzitter en de penningmeester van het landelijk bestuur.

Beide zijn door het congres gekozen en kunnen zo dus ook verantwoording afleggen vanuit hun taak als werkgeverscommissie.

Net zoals nu kan de voorzitter voor een tweede periode van 3 jaar worden (her)kozen. Dit willen we zo laten. Het congres heeft, net als nu, twee keer per jaar tijdens landelijke congressen de mogelijkheid om zich per motie uit te spreken over het bestuur en/of de voorzitter. Het is wel belangrijk om in de arbeidsovereenkomst afspraken te maken over de duur van de arbeidsovereenkomst en ook de voorwaardelijke link naar benoeming door het congres als voorzitter te leggen.

(7) De profielschets van de voorzitter en de rol van de talentcommissie

Profielschets van de bezoldigd voorzitter:

- Heeft een open en transparante bestuursstijl
- Heeft aantoonbare leiderschapskwaliteiten
 - Neemt initiatief
 - Is besluitvaardig
 - Beschikt over bewezen voorzitters- en leiderschapskwaliteiten
 - Bouwt aan draagvlak en vertrouwen en creëert van daaruit ruimte voor eigen handelen
 - Durft vernieuwend te zijn
 - Durft te handelen
- Is charismatisch en gezaghebbend
- Weet mensen op een positieve manier te verbinden
- Heeft ervaring met werken in een leden c.q. vrijwilligersorganisaties en heeft ideeën hoe deze te versterken
- Beschikt over strategisch inzicht;
 - Denkt en handelt toekomstgericht
 - Houdt overzicht en is koersvast
 - Weet te schakelen, tussen personen, dossiers en processen
- Weet mensen enthousiast te maken
- Heeft ruime ervaring met communicatie in de media
- Is toegankelijk
- Kan werken onder hoge druk
- Is samenwerkingsgericht en weet op verschillende niveaus coalities te bouwen en bruggen te slaan
- Is politiek- en organisatiesensitief
 - Heeft empathisch vermogen
- Is zich bewust van zijn rol en is daarin rolvast
- Spreekt anderen op hun rol aan, maar blijft daarbij ook rolvast
- Draagt bij aan de diversiteit van de vereniging
- De voorzitter is primair gedreven door sociaal-liberale waarden

Ons voorstel is om aan de talentcommissie te vragen de gesprekken te voeren met de kandidaten voor het bezoldigd voorzitterschap. Een professionele

toetsing op de vereisten vanuit het profiel helpt om de goede kandidaat te krijgen.

De talentcommissie geeft de leden van D66 een gemotiveerd advies over de geschiktheid van de kandidaten. De talentcommissie heeft de mogelijkheid om desgewenst extra deskundigheid toe te voegen of de politiek leider van D66 te vragen deel te nemen aan de gesprekken met kandidaten. Dit laatste omdat er een vruchtbare samenwerking tussen partijvoorzitter en politiek leider moet zijn. De commissie voert gesprekken met de kandidaten, toetst de kandidaten aan het profiel en komt met een advies aan de leden. Dit advies geeft ook een volgorde aan zoals bijvoorbeeld bij de lijst voor Tweede- of Eerste kamer.

Kandidaten voor het voorzitterschap zullen zich te allen tijde moeten realiseren dat ze publiekelijk solliciteren, al was het alleen al doordat de partijreglementen voorschrijven dat een kandidatuur voorzien moet zijn van bepaalde hoeveelheid ondersteuningsverklaringen. De commissie ziet hierin - kijkend naar andere politieke partijen of soortgelijke publieke, gekozen functies – na zorgvuldige afweging géén afbreukrisico in om voldoende, kwalificerende kandidaten te enthousiasmeren voor het voorzitterschap.

(8) Stappen om te komen tot realisatie

Onze wens is om zo snel mogelijk na het voorjaarscongres 2023 de procedure in gang zetten voor de werving van een bezoldigd voorzitter. Het is voor het eerst dat D66 dit doet.

De exacte invulling van het tijdspad is aan het landelijk bestuur en de LVC.

Tot slot, de evaluatie. Onze commissie stelt voor om eerst twee volle jaren ervaring op te doen met de bezoldigd voorzitter en dan te evalueren, zodat tijdig voor het aflopen van de eerste benoemingstermijn duidelijkheid over een vervolg kan worden gegeven. Het bestuur komt te zijner tijd met een voorstel voor een onafhankelijke evaluatie waarbij de vereniging betrokken wordt. Afhankelijk van de resultaten die uit de evaluatie komen kan bijstelling van de gemaakte keuzes plaatsvinden. Het congres beslist hierover.

(9) Bijlage

Aandachtspunten arbeidsovereenkomst:

- Gaat om tijdelijke overeenkomst van drie jaar
- Afspraken maken over reis- en onkosten, forfaitaire vergoeding
- Rekening houden met werkgeverslasten
- Afspraken over hoogte vergoeding beëindiging overeenkomst
- Advies: contract op laten stellen door arbeidsjurist

Aandachtspunten ANBI:

- Voorwaarde verbonden met de ANBI-status is dat een bezoldigd voorzitter niet in z'n eentje 'beleidsbepaler' kan zijn, maar dat een orgaan 'daar boven', dit moet doen en de voorzitter belast is met het voorbereiden en uitvoeren daarvan
- Voor D66 is de twee keer per jaar te houden ALV zo'n bovengelegen orgaan. Die moet zich dan wel kunnen uitspreken over zowel het jaarplan van het bestuur en de jaarrekening
- Er is overleg met de belastingdienst hierover